

YEM YÖNETMELİĞİ

Yetki Kanunu: 1734

Yayımlandığı R.Gazete: 05.08.1974/14967

5.8.1974 tarihli ve 14967 sayılı Resmi Gazetelerde Yayımlanmış olan ilk YEM YÖNETMELİĞİ ve EKLERİ üzerinde yapılan değişiklikler Tarım ve Köyşleri Bakanlığı'nın 08.11.1996 tarihli ve 2734 sayılı yazısı üzerinde 1734 sayılı Yem Kanununun 20.maddesine göre , Bakanlar Kurulu'nca 02.12.1996 tarihinde kararlaştırılmış ve 15.5.1997 tarihli , 22990 sayılı Resmi Gazetede yayınlanmıştır.

YEM YÖNETMELİĞİ bu değişikliklere göre düzenlenerek aşağıdaki durumda sunulmaktadır.

BÖLÜM : I

GENEL HÜKÜMLER

Kanuni Dayanak :

MADDE 1 – Bu Yönetmelik; 29.5.1973 gün ve 1734 sayılı Yem Kanununun uygulama şeklini göstermek ve kanunun çeşitli maddeleriyle yönetmeliğe bırakılan hususları açıklamak üzere , Kanununun 20 nci maddesi uyarınca düzenlenmiştir.

Amaç :

MADDE 2 – Bu Yönetmelik; hayvanların rasyonel bir şekilde beslenmelerini sağlamak ve hayvansal üretimi geliştirmek üzere ticarete arz edilecek yemlerin hazırlanması , imali , ithali , ihracı , sürüm ve satışlarının belli esaslara bağlanması ve yemlerin özelliklerine göre haiz olan olabilecek nitelikler ve ihtiva etmeleri gereken temel besin maddeleri cins ve miktarlarının tespiti , bu yemlerin beyana ve tescile tabi tutulmaları ve benzeri hususlar gözönünde tutularak:

A)Yem imal eden kuruluşların , dolayısıyla yem imali ve pazarlama faaliyetlerinin memleket ve çiftçi ihtiyaçları doğrultusunda , sürekli olarak geliştirilmesini,

B)Yem imalathane ve fabrikalarının tesis ve işletmeleri sırasında vaki olabilecek teknik ve ekonomik yanılmaları , eksiklik ve aksaklıkları giderme ve bu suretle hem imalatçıların hem de çiftçi ve memleket çıkarlarının üstün düzeyde tutulmasını,

C) Yemlerin belli norm ve standartlara uygun , garantili olarak ve dengeli fiyatlarla , kolaylıkla temin şartlarını , gerçekleştirecek hükümleri açık bir şekilde belirtmek amacı ile hazırlanmıştır.

Kapsam :

MADDE 3 – Bu Yönetmelik; ticarete arz edilecek yemlerin :

- 1 – Tariflerini , sınıflandırılmalarını , norm ve standartlarla ilgili işlemlerini,
- 2 – Beyan , tescil , ruhsat ve kontrol işlerini,
- 3 – Laboratuvarlarda muayene ve analiz işlerini,
- 4 – Laboratuvar analiz metodlarını,
- 5 – İmal edildikleri işletmelerin tabi olacakları asgari teknik ve sağlık şartlarını,
- 6 – Depolama ve satışa arz etme yerlerinin ruhsat için tabi olacakları şartları,

7 – İmal ruhsatları , satışa fiyatları , ithal ve ihraç işlemleri ile kanunda yer alan diğer hükümleri ve **Yem** Tescil ve Kontrol Dairesinin kuruluş şeklini kapsar.

BÖLÜM : II

TARİFLER VE SINIFLANDIRMALAR

Tarifler :

MADDE 4 – **Yem** Kanununda ve bu Yönetmelikte geçen başlıca deyim ve terimlerin anlamları aşağıda gösterilmiştir.

Bakanlık : Gıda-Tarım ve Hayvancılık Bakanlığını,

Daire : **Yem** Tescil ve Kontrol İşleri Dairesini,

Ekip : Ruhsata tabi **yem** imal eden işletmeler ve bunların depo ve satış yerlerinin mahallinde denetimi ve kontrolü için görevlendirilen **yem** konusunda eğitim görmüş biri sağlık hizmetleri sınıfından Veteriner Hekim,diğer ikisi Teknik Hizmetler sınıfından Ziraat Mühendisi olmak üzere üç kişilik Kontrolörler Kurulunu ifade eder.

Yem : Madde ve enerji bakımından hayvanın yaşama ve verim ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla belli sınır ve şartlarda yedirildiği zaman hayvan sağlığına zararlı olmayan,hayvanlardan tarafından faydalanabilecek durumdaki organik ve inorganik maddeler veya bunların karışımlarıdır.

Beyan : Ticarete arz edilecek yemlerde değer tayinine esas olan temel besin maddeleri oranlarının ve form (1)'de bildirilen hususların yazılı olarak belirtilmesidir.

Ruhsat : Ticarete arz edilmek için **yem** imal etmek üzere kurulan işletmelere asgari teknik ve sağlık şartlarını haiz olmaları halinde Bakanlıkça verilen **yem** imal belgesidir.

Tescil : Beyana tabi olan yemlerin ;ihtiva ettikleri her türlü maddelerin adları,yemin ticari adı,çeşidi,değer tayinine esas olacak temel besin maddeleri kapsamı bakımından norm veya standartlarına uygun olmaları halinde Bakanlıkça ilgili kütüğe kaydedilmesidir.

Kontrol : **Yem** imal eden işletmeler ile **yem** depolama ve satışa arz etme yerlerinin asgari teknik ve sağlık şartları yönünden denetimi ile yemlerin beyan ve tescile uygunluklarını tespit etmek için yapılan fiziksel,kimyasal ve gerektiğinde biyolojik muayene ve analizlerdir.

Temel Besin Maddeleri : Yemlerin bileşiminde bulunan ve değer tayinine esas olan ham protein,ham yağ,ham selüloz,azotsuz öz maddeler,kalsiyum,fosfor ve benzeri gibi mineraller,vitaminler ve benzeri besin maddeleridir.

Analiz : Beyana ve tescile tabi yemlerde Bakanlığın görevlendirdiği laboratuvarlarda veya göstereceği referans laboratuvarında,Bakanlıkça belirtilen metodlar çerçevesinde, uygulanan kimyasal,fiziksel ve biyolojik işlemlerdir.

Referans Laboratuvarı :1'nci analize itiraz vukuunda kesin sonucu verecek analizi yapan laboratuvardır.

Yem Örneği (Numunesi) : Analiz için ilgili laboratuvara gönderilmek üzere Bakanlığın görevli ve yetkili kıldığı kişiler tarafından depodan,fabrikadan,satış yerinden,tüketici ambarlarından,usulüne göre alınarak bir ambalaj içine konulmuş, ağzı mühürlenmiş ve durumu bir tutanakla tespit edilmiş olan yemlerdir.

Ev Hayvanları : Kürkü için beslenen hayvanlar hariç,insanlar tarafından normal olarak bakılan ve beslenen ancak tüketilmeyen türlere ait hayvanlardır.Bu hayvanlar özellikle; kedileri, köpekleri, kuşları, kemirgenleri, sürüngenleri, süs balıkları ile atlarını ve benzer hayvanları kapsar.

Karma Yemler : Çeşitli **yem** hammaddelerinin ve yemlerin norm veya standardına uygun şekilde karıştırılması ile elde edilen yemler olup bu yemler aşağıda tanımlanan tüm **yem** gruplarını kapsar.

Ev Hayvanları Yemleri : Ev hayvanları için üretilen yemlerdir.

Tam Yemler : Bileşimleri itibarıyla,hayvanların günlük beslenme ihtiyaçlarını tek başına karşılayan yemlerdir.

Tamamlayıcı Yemler : Belli maddeleri yüksek miktarlarda ihtiva etmekle birlikte bileşimlerinde dolayı,ancak diğer yemlerle beraber kullanıldıklarında hayvanların günlük beslenmesi için yeterli olan yemlerin oluşturduğu karışımlardır.

Özel Amaçlı Yemler : Diğer yemlerden veya ürün tiplerinden ayırt edici özellikte özel besleme amaçları güden yemlerdir.Bu tür yemlerin beyanının Bakanlık tarafından kabul edilmesi için;sayfa 41'de verilen form: 1-G ve sayfa 43'de verilen form,üretici ve/veya ithalatçılar tarafından düzenlenerek,Bakanlığımıza başvurulacak Bakanlığımızca kurulacak komisyonda belgeler incelendikten sonra işlem yapılacaktır.

Fason Üretim : Ruhsatlı **yem** fabrikalarında,ticari olarak gerçek ve tüzel kişilerce norm veya standartlara uygun **yem** ürettirme şeklidir.

Sınıflandırma :

MADDE 5 - Yem Kanundaki sınıflandırmaya göre Yönetmelik kapsamına alınan **yem** çeşitleri aşağıda gösterilmiştir.

I.Kökeni Bitkisel Olan Yemler :

Yaş ve kuru olarak doğrudan doğruya kullanılmaya elverişli olan her nevi otlar ile öğütülmemiş dane yemler,kök,yumru,meyve saman,silaj yemleri ve benzeri bitkisel yemlerdir.

Bunların grupları ve adları gösterilmiştir.

1) Yeşil Yemler :

Taze olarak,doğrudan doğruya veya parçalanarak hayvan beslenmesinde kullanılan aşağıda yazılı buğdaygil,baklagil ve diğer familyalara ait yeşil yemler bu gruba girerler.

Buğday hasılı – arpa hasılı – çavdar hasılı – yulaf hasılı – darı hasılı – mısır hasılı – kültürü yapılan diğer buğdaygil yeşil **yem** bitkileri – her türlü yonca – her türlü bakla

her türlü tırfıl – yeşil fiğ – yeşil burçak – korunga(evliya otu) – yeşil bezelye – yeşil soya fasulyesi - ayçiçeği hasılı – çayır otları – yemlik lahana ve yaprakları – yemlik ebegümeci – havuç yaprakları – hayvan pancarı yaprakları – şeker pancarı yaprakları – yer elması yaprakları – hardal bitki parçaları – deniz yosunları vb yeşil yemler.

2) Kuru Otlar :

Buğdaygil ve diğer familyalara ait yeşil yemlerin tabii yollarla kurutulmalarıyla elde edilen ve doğrudan doğruya veya parçalanıp kıyılarak hayvan beslenmesinde kullanılan sap ve yapraklardır.

3) Sun'î Kurutulmuş Otlar :

Buğdaygil, baklagil ve diğer familyalara ait değerli yeşil yemlerin körpe halde biçilip,sıcak hava akımında kurutulmasıyla elde edilen yemlerdir.

Sun'î kurutulmuş otlar;kiloğramında 150 mg'ın üzerinde karotin,180 gr'ın üzerinde ham protein ve 250 gr'ın altında sellüloz ihtiva etmeleri halinde kesif **yem** sayılırlar.

4) Saman,Kavuz,Kılıf ve Kavuzları :

Kültüre alınan ve alınmayan buğdaygil,baklagil ve diğer familyalara ait bitkilerin tohum ve meyveleri elde edilirken harmanda arta kalan aşağıda yazılı saman,kavuz,kılıf,kabuk vb kalıntılardır.

Arpa samanı – buğday samanı ve kavuzu – çavdar samanı ve kavuzu – yulaf samanı ve kavuzu – darı samanı ve kavuzu – mısır samanı ve koçanı – çeltik samanı ve kavuzu – gernik ve kaplıca samanları – kuş yemi samanı – her türlü bakla samanı ve kılıfı – bezelye samanı ve kılıfı – burçak,fiğ samanları ve kılıfı – fasulye ve börülce samanları – mercimek samanı ve kılıfı – nohut samanı – soya fasulyesi samanı ve kılıfı – üçgül ve yonca samanları – yer fıstığı samanı – ayçiçeği samanı ve tablası – pamuk tohumu kabuğu (çiğit kabuğu – kapçık) – keten samanı ve kavuzu – kolza samanı vb saman,kavuz,kılıf ve kabuklar bu gruba girerler.

5) Sap ve Yapraklar :

Yeşil yemlerin kurutulmuş olan sap ve yaprakları bu gruba girerler.

6) Ekşitilmiş (silaj-silo) Yemler :

Yeşil yemlerin ve suca zengin diğer yemlerin uzun süre muhafazasını sağlamak üzere, belirli şartlarda bir fermentasyon devresi geçirmeleri sonucu elde edilen aşağıda gösterilen yemlerdir.

Yonca silajı – mısır silajı – (mısır-baklagil silajı) – (çayır üçgülü-çimen silajı) – (fiğ-çavdar) silajı – (şeker pancarı-hayvan pancarı)silajı – (fiğ-yulaf-çavdar) silajı vb silaj yemler bu gruba girerler.

7) Kök veya Yumru Yemler :

Yedek besin maddelerini köklerinde veya toprak altı dallarında depo eden ve doğrudan doğruya veya parçalanarak hayvanlara yedirilen,suca zengin yemler ile insan yiyeceği özelliğini kaybetmiş aşağıda gösterilen kök ve yumrulardır.

Hayvan pancarı – şalgam – patates – tatlı patates vb kök ve yumrulardır.

8) Dane Yemler ve Meyveler :

Doğrudan doğruya, kırılarak veya öğütülerek hayvanlara yedirilen buğdaygiI, baklagil ye diğer familyalara ait tohum dane ve meyveler ile insan yiyeceği olarak kullanılma özelliğinde olmayan aşağıda gösterilen tohum, dane ye meyveler bu gruba girerler

Her türlü buğday, - arpa, - çavdar, - çeltik, - her türlü darı - kaplıca, - mısır, - yulaf,-yem bezelyesi, - burcak, - her türlü fiğ, - nohut (standart dışı), - yer fıstığı (standart dışı), - apsir, - pamuk tohumu (çiğit), - meşe palamudu ve insan yiyeceği olarak kullanılmayan diğer dane ve meyveler.

II- Kökeni Bitkisel Olan Sanayi Kalıntıları

Bunlar : Bazı bitkisel Ürünlerin işlenmesi sırasında elde olunan un, nişasta, bira, seker, bitkisel yağ ve benzeri sanayinin kalıntıları olarak ortaya çıkan ve yem olarak kullanılabilen maddelerle öğütülmüş her türlü bitkisel yemlerdir.

1) Değirmencilik Kalıntıları :

Bunlar: DeğirmenIerde işlenen danelerin eleme ye soyulmalarından başlayarak un haline gelinceye kadar gecen safhalarda elde edilen aşağıda adları yazılı kalıntılardır.

Buğday kepeği ve razmolu, - bonkalite, - bulgur kepeği, - yulaf ezmesi, - çavdar kepeği, - mısır kepeği, - pirinc kepeği, - baklagil kepekleri vb ezme ve kepekler.

2) Nişastacılık Sanayi Kalıntıları :

Nişastaca zengin ürünlerden nişasta elde edildikten sonra art kalan aşağıda adları yazılı kalıntılar bu gruba girerler. Bunlar taze olarak veya kurutularak hayvanlara yedirilirler.

Buğday posası, - buğday şilempesi, - mısır şilempesi, - mısır gluten yemi (mısır grizi), - mısır gluten unu (mısır proteini), - mısır özü (mısır embriyosu) küspesi, - patates posası, - patates şilempesi vb nişastacılık kalıntıları.

3) Fermantasyon Sanayii Kalıntıları :

3.1 Biracılık Sanayii Kalıntıları :

Biranın yapımı sırasında elde olunan aşağıda adları yazılı kalıntılardır. Malt çimi, -malt posası, - bira mayası, - şerbetci otu posası vb biracılık kalıntıları.

3.2 Alkol Sanayii Kalıntıları :

Alkol ve alkollü içkilerin elde edilmesi sırasında artan kalan, doğrudan, doğruya veya kurutularak hayvanlara yedirilen posalar bu gruba girerler.

Melas mayası (ispirto mayası) vb alkol sanayi kalıntıları gibi.

3.3 Şarapçılık Sanayii Kalıntıları :

Şarap imali sırasında elde edilen aşağıda adları yazılı kalıntılar bu gruba girerler. Üzüm cibresi, - şarap mayası, - elma posası vb şarap cibreleri gibi.

4) Şeker Sanayii Kalıntıları :

Şeker pancarı veya kamışından şeker üretilirken elde edilen kalıntılardır.

Şeker pancarı posası veya talaşı, -şeker kamışı posası veya talaşı, - melaslı şeker pancarı posası, - melas vb şeker sanayii kalıntıları, bu gruba girerler.

5) Yağ Sanayii Kalıntıları :

Yağlı tohumlardan yağ elde edildikten sonra artan kalan aşağıda adları yazılı kalıntılardır.

Ayçiçeği tohumu küspesi, - pamuk tohumu (ciğit) küspesi, - haşhaş tohumu küspesi, - keten tohumu küspesi, - kendir tohumu küspesi, - soya fasulyesi küspesi, - susam tohumu küspesi, - yerfıstığı küspesi, - fındık ve ceviz küspeleri, - aspir tohumu küspesi, -tütün tohumu küspesi, - kolza küspesi vb yağ sanayii kalıntıları gibi.

6) Diğer Bitkisel Sanayii Kalıntıları:

Marmelat, meyve suyu, salca vb mamuller elde edildikten sonra kalan kalıntılardır. Portakal ve turuncgil posaları, - elma posası, - çilek posası, - domates posası vb diğer bitkisel sanayii kalıntıları bu gruba girerler.

III. Kökeni Hayvansal Olan Yemler:

Kadavraların, hayvan organlarının ve hayvansal ürünlerin özel surette kurutulması ve öğütülmesinden elde olunan et unu, et - kemik unu, - kemik unu, kadavra unu ve balık unu ile süt ve süt sanayii kalıntıları, mezbaha kalıntıları, deniz hayvanlarından elde olunan vb yemlerdir.

1) Süt ve Süt Sanayii Kalıntıları :

Yağlı ve yağsız (yavan) süt tozu, - yayık altı, - peynir suyu kalıntılarıdır.

2) Mezbaha Kalıntıları :

Kan unu, et unu, - et-kemik unu, - kemik unu, - karaciğer unu, - kadavra unu, -yemlik et konserveleri, tavuk mezbaha kalıntı unları vb mezbaha kalıntıları bu gruba girerler.

3) Deniz, Göl, Nehir Hayvanlarından elde olunan yemler :

Her türlü balık unu, - her türtü balık yağı (insan tedavi ve beslenmelerinde kullanılan haric), - her türlü balık karaciğer unu vb deniz hayvanlarından elde edilen yemler.

IV.Mineral Yemler:

Yalnız **yem** sanayiinde ye hayvan beslenmesinde kullanılan belli başlıları aşağıda gösterilen kalsiyum, fosfor, sodyum gibi makro elementlerin ve demir, bakır, çinko gibi iz elementlerin tuzları veya diğer biİeşikleri ile amonyum tuzları ve benzeri maddeler veya bunların karışımlarıdır.

Sentetik bir madde olan organik yapıtı~taki üre de bu grupta yer almaktadır.

Sodyum klorür (yemek tuzu), - sodyum molibdat, - sodyum bikarbonat, - sodyum iyodür, - sodyum selenit, - sodyum selenat,-kalsiyum asetat, - kalsiyum asetoklorit, -kalsiyum klorit, - kalsiyum fumarat, - kalsiyum glikonat, - kalsiyum laktat, - kalsiyum sülfat (jips), - kirec taşı, - mermer tozu (kalsiyum karbonat), - kalsiyum, mağnezyum fosfat, - mono di-tri kalsiyum fosfat, kalsiyum iyodat, - kalsiyum molibdat, - deniz hayvanlarının kabukları, - kemik kömürü, kemik külü, - mağnezyum karbonat, -mağnezyum sitrat, - mağnezyum fumarat, - mağnezyum glikonat, - mağnezyum laktat, mağnezyum oksit, - mağnezyum sülfat, - mono di-tri mağnezyum fosfat, - demir-2 karbonat, - demir-2 fumarat, - demir sülfat, - kobalt asetat, - kobalt kiorit, kobalt nitrat,- kobalt sülfat, - bakır iyodür, bakır asetat, - bakır karbonat, bakır-2 oksit, - bakır sülfat(göz taşı), - potasyum iyodat, - mangan-2 karbonat, - mangan-2 oksit, mangan-2 sülfat , -amonyum molibdat, - molibden oksit, - çinko karbonat, - çinko oksit, - çinko sülfat, - çinko asetat ,sentetik üre vb mineral yemler.

V. Yemlik Preparatlar :

Kimyasal analiz, sentez veya istihraç (extraction) yolları ile, fabrikasyon şekİinde elde edilen ve yemin değerini, organizmada değerİendiriimesini arttırmaya yardım edebilecek nitelikteki müstahzarlar ile antibiyotik hormon ve vitaminler gibi katkı maddelerini ihtiva eden yemlerdir.

Hayvan hastalıklarının tedavisi veya önlenmesi maksadı ile kullanılan sülfamid, antibiyotik, hormon ve vitaminler gibi ilaç ve benzeri maddeler bu grup dışında sayılırlar.

IV. Karma Yemler :

Bu yemler aşağıdaki şekilde sınıflandırılır :

Kanatlı ve diğer kümes hayvanlarının karma yemleri,

Küçükbaş hayvanların karma yemleri,

Büyükbaş hayvanların karma yemleri,

Laboratuvar hayvanlarının karma yemleri,

Su ürünlerinin karma yemleri,

Kürk hayvanlarının karma yemleri,

Ev hayvanlarının karma yemleri ve diğer hayvanların karma yemleri,

Bu yemlere; ekli 3 nolu listede isimleri bulunan maddeler katılamaz.

Bu bölümdeki sınıflandırmaya dahil **yem** çeşitlerinden, günün şartlarına, hayvan besleme bilimi ve teknolojisindeki gelişmelere göre bazılarını çıkarmaya veya yenilerini eklemeye Bakanlık yetkilidir.

BOLÜM : III

BEYAN, TESCİL, RUHSAT VE KONTROL İŞLERİ

Beyan İşlemi ve Şekli :

MADDE 6- Yönetmeliğe ekli 1 No.lu listede isimleri bulunan yemler beyana tabi yemlerdir. Bu yemlerin beyan işlemleri aşağıdaki şekilde yapılır.

- Bu yemleri satış için imal ve ithal eden gerçek ve tüzel kişiler yemlerin içinde bulunan değer tayinine esas olan maddelerin oranlarını Yönetmelik ekindeki Form (1) beyannamesine göre Bakanlığa bildirmek ve beyanla ilgili işlemlerini satışa ve ithalata başlamadan önce tamamlamak zorundadırlar.
- Beyana tabi yemlerin her birinin karşısında o yemin değer tayinine esas olan maddelerinden hangi oran veya miktarlarda beyan edileceği (x) işareti ile gösterilmiştir.
- Beyana tabi yemler için tanzim olunan Form (1) beyanname bir dilekçe ile Bakanlığa teslim edilir. Beyannamelerin gizliliği esastır.
- Yemlerin beyanında beyan edilecek maddeler ve diğer özellikler hayvan besleme bilimi ve **yem** teknolojisindeki gelişmeler dikkate alınarak Bakanlıkça belirlenen kriterlere göre değerlendirilir.

Fason Üretim :

MADDE 7 - Fason üretimde üretimi yapan ile yaptıran gerçek veya tüzel kişiler üretime başlamadan önce; karşılıklı yapılacak sözleşme, ticaret sicili, norm veya standartlara uygun olarak tanzim edilecek beyan, tescil ve **yem** mevzuatınca gerekli görülen belgeleri Bakanlığa teslim etmek zorundadırlar.

Sorumluluk mekanizması ve kanuni takiplerde sözleşmeye imza koyan her iki taraf da 47. madde gereği sorumlu tutulurlar.

Beyanda Belirtilecek Bilgiler :

MADDE 8 - Beyana tabi yemlerin ambalajlı satışlarında; Ambalaj üzerinde veya etiketinde, ambalajsız satışlarda ise, 100 kg'dan fazla olan satışlar için satıcı tarafından verilecek garanti belgesinde, aşağıda yazılı bilgilerin bulunması zorunludur.

- İmalatçı veya satıcının isim ve açık adresi,
- Varsa firmanın amblemi ve telefon No.su,
- Yemin adı ve imal tarihi,
- Yemin 1 nolu listeye göre beyan edilen temel besin maddelerinin ayrı ayrı oranları veya miktarları,
- Beyanın tarih veya No.su,
- Ambalaj içindeki yemin net ağırlığı,

- g) Kullanma ve muhafaza tarifnamesi,
- h) Son kullanma tarihi veya üretim tarihiyle kullanma süresi,
- i) Parti numarası.

Etiket ve Belgeler :

MADDE 9 - Ev hayvanları yemlerinin etiketleri hariç, etiket ve garanti belgelerinin boyutları 8x15 cm'den küçük olmamalı, ambalaj üzerinde, etikette veya garanti belgesinde verilmesi gereken bilgilerin okunaklı olarak, kolay anlaşılır bir dille yazılması, kullanılan malzemenin mürekkebin yapıştırıcı vb.nin sağlığa zararlı olmaması zorunludur.

Etiket veya garanti belgelerinde tüketiciyi aldatıcı şekide; resmi, şekil ve yazılar yer alamaz. Yemin muhtevasında hayvan sağlığı ve verimle ilgili kullanımı sınırlayıcı maddeler varsa bunu betirten uyarıcı veya eğitici bilgilerin etiket ve garanti belgelerinde yer alması zorunludur.

Yemin ambataı üzerinde "kg" olarak miktarı rahatca görülebilecek büyüklükte yazılmalı, etiket ambalaj üzerinde gözle rahatca görülebilecek şekilde yerleştirilmei ve üzerinde hiç bir düzeltme yapılmamış olmalıdır.

icarete konu olan yemlerin etiket, ambalaj vb belgeleri ile ilgili hususlarda değişiklikler yapmaya Bakanlık yetkilidir.

Tescil ile ilgili beyan :

MADDE 10 - Yönetmeliğe ekli 2 No.lu listede adları yazılı olanlar :

a) Yemleri satış için imal eden ve özel işletme ve kurumlar ; yemlerin içinde bulunan ve değer tayinine esas olan temel besin maddelerinin oranlarını ve karışıma giren yemlerin adlarını, en az en çok oranları ile miktarlarını yahut en az en çok oranları veya miktarlarını yemin ticaret adını ve nevini yönetmelik ekindeki Form (2) beyannameye göre Bakanlığa bildirmek ve tescil ile ilgili işlemlerini satışa geçmeden önce bitirmek zorundadırlar.

b) Tescile tabi yemlerden herbirinin karşısına o yemin değer tayinine esas olan temel besin maddeleri lie verilecek diğer bilgilerden hangilerinin oranları veya miktarlarının biidiriTeceği (x) işareti ile gösterilmiştir.

c) Tesciie tabi yemler için tanzim olunan (Form 2) beyanname kapalı ve mühürlü bir zarf içerisinde ve bir belge mukabilinde Bakanlığa teslim edilir veya iadeli taahhütlü olarak posta lie gönderiir.

Bu beyannameler, görevli ve yetkili kılınan memurlarla , yemi imal edecek firmanın yetkilieri dışında, herkese gizlidir. Gizliliğin sağlanması için Bakanlıkça gereken bütün tedbirler alınır.

Tescil İşlemi :

MADDE 11 - Dairece form 2 beyannamesi, ilgililer huzurunda ve gizlilik tedbirleri alınarak , açılır. Tescile tabi yemin beyanı, yönetmelik ekindeki çeşitli karma yemlerin normlarını gösteren tablolarla karşılaştırılır. Beyanın bu normlara uygun olması halinde beyan oiunan bilgiler, Dairedeki kütüğe kaydedilir.

Tescile tabi yemin ilgili kütüğe kaydedilmesi ile tescil işlemi tamamlanmış sayılır ve keyfiyet taahhütlü bir mektupla imalatçıya duyurulur.

Beyanın (bilgilerin) normlara uymaması halinde o **yem** tescil edilmez ve durum imaiatçıya aynı şekide en kısa sürede duyurulur.

Liste ve Tablolarda Değişiklik :

MADDE 12 - Hayvan besleme biliminde, **yem** imal teknolojisinde , hammadde üretiminde ve benzeri konularda meydana gelen temel değişme ve gelişmelere göre ekli listelerde değişiklik yapmaya veya yeni listeier yayımlamaya Bakanlık yetkilidir.Bu değişiklikler ve bunların yürürlük tarihleri tebliğie ilan edilir.

Ambalaj ve Etiketler :

MADDE 13 - Tescile tabi yemler ambalajsız olarak alınıp satılamazlar.Her ambalajda ambalaj üzerinde veya etiketinde,

- a) İmalatçı firmanın açık adresi, varsa telefon No.su ,amblemi ,
- b) Yemin nevi ve tescil ettirilen ticari adi,
- c) Tescilin tarih ve No.su,
- d) 8'inci maddeye gore verilmesi zorunlu bilgilerden temel besin maddelerinin oranları veya miktarları ile karşıma giren yemlerin ve katkı maddelerinin adları ,
- e) Ambaiaj içindeki yemin net ağırlığı,
- f) Yemin yedirileceği hayvanların türü ve yaşı,
- g) Yemin imal tarihinin, açık, okunaklı silinmeyecek ve ambalajdan ayrılmayacak bir şekilde yazılması zorunludur.

Ambalajsız Satışlar :

MADDE 14 - Ambalajsız satışlarda 8 ve 13'üncü maddelerde belirtilen bilgileri ihtiva eden garanti belgesini satıcı alıcıya vermek , alıcı da satıcıdan almak mecburiyetindedir.Yukarıda anılan durumlar haricinde ambalajsız satış yapılamaz.Ambalajsız satışlarda nakil için kullanılan tüm araçlar yemin mühtevasını bozmayacak şekilde özel tertibatlı olmalıdır.Nakil için kullanılan vasıtaların tabi olacağı asgari teknik ve sağlıkk şartlarını Bakanlık belirler.

İthal Edilecek Yemler :

MADDE 15 - Yabancı ülkelerinden ithal edilecek tescile ve beyana tabi yemler hakkında Türkiye'de imal edilen yemlerin tescil ve beyanları ile ilgili hükümler uygulanır.

Buniarin dışındaki yemler hakkında ise Bakanlıkça belirlenen esaslar uygulanır.

Ruhsat Alma Zorunluğu :

MADDE 16 -**Yem** kanunu kapsamına giren ve bu yönetmeliğin 5 inci maddesinde detaylı şekilde gösterilen yemlerden ;

- a) Kökeni hayvansal olan yemler,
- b) Mineral yemler,
- c) Yemlik preparatlar,
- d) Karma yemler, sınıflarına girenleri satış için imal edecek resmi ve özel işletme ve kurumlar , **yem** imalatına geçmeden önce Bakanlıktan ruhsat (**Yem** İmal Belgesi) almak zorundadırlar.

Baş Vurma :

MADDE 17 - İşletme ve kurumlar ; satış için **yem** imalatına geçmeden önce yemin imal edildiği fabrika veya imalathanenin teknolojik sıraya göre tüm yapı ve tesis detaylarını gösterir projesini, vaziyet planını ve ilgili diğer belgeleri bir dilekçeye ekleyerek ,

Bakanlıktan ruhsat isteminde bulunurlar.

Ruhsat verilmesi için istemde bulunan işletme ve kurumların ham ve mamul madde depoları dahil her türlü yapı tesislerinin tamamlanmış ve **yem** imalatına hazır duruma getirilmiş olması şarttır.

Yapılacak İncelemeler :

MADDE 18 - Ruhsat istemi ile ilgili dilekçenin Bakanlığa intikalinden itibaren en geç 15 gün içinde Bakanlıkça görevlendirilen ekip, gerekli incelemeleri yapmak amacıyla, mahalline gönderilir .

Ekip; Bu yönetmelikte belirtilen esaslara göre, asgari teknik ve sağlık şartlarının mevcut olup olmadığını, işletmenin 1734 sayılı Kanunun öngördüğü kaliteli ve sağlıklı **yem** imali için gerekli tesislere ve donanımlara sahip bulunup bulunmadığını araştırır. Makinaların düzgün çalışıp çalışmadığını, sık arıza yapan mi'adlı aksamın yedeklerinin mevcut olup olmadığını, su, elektrik ve buhar tesisatının yeterliliğini, ham ve mamul madde depolarının uygunluğunu, aspiratörleri, lüzumlu görülecek diğer hususları yerinde inceler. Ekip bu inceleme sonuçlarını rapor halinde en geç onbeş gün içinde Bakanlığa sunar.

Belge Verilmesi (ruhsat) :

MADDE 19 - Satış için **yem** imal etmek üzere kurulan işletmelerin kurma iznine esas olmak şart ve vasıfların yerine getirdiği anlaşıldığı takdirde (**Yem** İmal Belgesi) verilir.

Bu şartların devamı süresinde verilen ruhsat geçerlidir. 1593 sayılı Urnumi Hıfzıssıhha kanununun sağlık ve sosyal yardım bakanlığına verdiği yetkiler saklıdır.

Eksikliklerin Bulunması Hali :

MADDE 20 - Ruhsat talebinde bulunan işletmelerin kontrolünde eksiklikler tespit edilmişse, bu eksikliklerin ikmali için müracaat sahibine yeterli bir süre verilir ve sürenin sonunda kontrol ekibi tekrar görevlendirilir. Eksikliklerin tamamlandığının ekip raporu ile tevsiki halinde ruhsat verilir.

İmal ve Kontrolleri :

MADDE 21 - **Yem** imal belgesi alan işletmelerin; Bakanlık ekipleri tarafından yılda en az 2 defa ve belli edilmeyen tarihlerde kontrol edilmesi zorunludur. Bu kontrollerde alınan numunelerin analiz ücretleri ilgili fabrika ve işletme tarafından karşılanır.

Fabrika ve işletmelerin kontrolünde, teknik ve sağlık şartları Bakanlıkça belirlenecek olan ve işletme sahiplerinin sorumlu olacağı; **yem** üretim zincirinde tehikelerin ortaya çıkabileceği kritik noktaların belirlenmesi ve bunların izlenmesiyle ilgili kontrol sistemlerinin oluşturulmuş olması aranır.

Ekipler **yem** imal depolama ve satış yerlerine; kontrol ve numune almak maksadıyla izinsiz girebilirler. Bu yemlerin sahip veya temsilcileri, kendilerinden istenilen bilgileri vermeye, **yem** ve yemlerle ilgili maddeleri göstermeye ve kontrolü sağlayıcı tedbirleri almaya mecburdurlar. Özel ticari sırlar saklıdır.

Bakanlıktan ruhsat alan her **yem** fabrikası yılda en az üç defadan az olmamak kaydıyla Bakanlık ekipleri denetiminde fabrikaların ürettiği yemden alınacak **yem** numunelerini analiz ettirmek ve analiz sonuçlarını il Müdürlüklerine ibraz etmek zorundadırlar.

Kontrol sırasında her hangi bir engelleme ile karşılaşan görevli yetkililer durumu bir tutanakla tespit eder ve gereği yapılmak üzere mahallin mülki amirine sunarak kendilerinden yardım istediğinde bulunurlar. Ayrıca bu durum Bakanlığa da bildirilir.

Laboratuvar Kontrolleri :

MADDE 22 - Beyan ve tescile tabi yemlerin ticarete arz edilirken fiziksel, kimyasal, biyolojik muayene ve analizlere dayanan kontrolleri laboratuvarlarda Bakanlıkça yaptırılır.

Bakanlık, laboratuvara gönderilen numunelerin hangi işleme ait olduğunun gizli kalması için gerekli tedbirleri alır.

Şikayet halleri ile imalatçısı tarafından formül değişikliği bildirilen karma yemlerin muayeneleri laboratuvarlarda öncelikli şekilde yapılır.

İthal Sırasında Kontrol :

MADDE 23 - **Yem** ithalatı aşağıdaki hususlar doğrultusunda yapılır.

- a) **Yem** ithal etmek isteyenler yemlerin beyan ve tescil işlemlerini yaptırarak Bakanlıktan izin almak zorundadırlar.
- b) **Yem** ithal etmek isteyenler, beyan ve tescil beyannamelerinde belirttikleri bilgileri ihtiva eden analiz raporu, proforma fatura ve Bakanlıkça istenilecek diğer belgelerle müracaat ederler. Bakanlıkça uygun bulunan müracaatların ithali için gerekli izin verilir.
- c) Gümrüğe gelen yemler, bu Yönetmelik esaslarına göre, yetkililer tarafından incelenir.
- d) Gümrükte yemlerden usulüne göre numune alınarak laboratuvara sevk edilir. Numuneler, analiz ücretleri ithalata ait olmak üzere laboratuvarlarda öncelikli muayene ve analize tabi tutulur ve durum bir raporla tespit edilir.

Bu tetkik, muayene ve analiz sonuçları belgelerde belirtilenlere ve yönetmelik hükümlerine uyması halinde bu yemlerin gümrükten çıkartılmasına ve usulüne göre satışına izin verilir.

Bakanlık ithalatla ilgili tüm hususlarda gerekli gördüğü tedbirleri alır.

İhraç Sırasında Kontrol :

MADDE 24 - Yemlerin ve yemlik maddelerin ihracında ihracatçı, Bakanlığın istediği belgelerle müracaat eder. Alıcı firmanın istekleri doğrultusunda, ücreti ilgili firmaya ait olmak üzere kontrol yapılır. Numunelerin kontrol sonuçlarını belirten raporların uygun bulunması halinde ilgili malın fiili ihracına izin verilir.

Bakanlık ihracaatla ilgili tüm hususlarda gerekli gördüğü tedbirleri alır.

Kontrol Sonuçlarına İtiraz :

MADDE 25 - Kontrol için alınan **yem** numunelerinin muayene ve analiz sonuçları numunenin alınmasından itibaren en çok 30 gün içinde ilgililere yazılı olarak bildirilir.

İmalatçı, ithalatçı, satıcı veya bunların kanuni temsilcileri muayene veya analiz sonuçlarına en geç 30 gün içinde itiraz edebilirler. Bu takdirde yeniden yapılacak muayene veya analiz Bakanlığın belirleyeceği diğer bir laboratuvarında yaptırılır. Bu laboratuvarların verecekleri ikinci muayene veya analiz sonuçları en geç 30 gün içinde ilgililere bildirilir ve bu sonuçlara göre gereken işlem yapılır.

Referans laboratuvarlarında yaptırılacak muayene veya analizlerin ücreti itirazcı tarafından ödenir.

BÖLÜM: IV

LABORATUVAR MUAYENE VE ANALİZLERİ

Numune Alma Tekniği ve Lüzumlu Materyal :

MADDE 26 - Yem Kanununa ve bu yönetmelik esaslarına göre yapılacak normal kontrollerde veya şikayet hallerinde laboratuvarlara gönderilmek üzere alınacak yem numuneleri Bakanlığın yetkili ekip veya kontrolörleri veya görevlendirdiği kimseler tarafından atanırlar. Bunlar numunenin alınış ve görderilş usül ve esaslarından sorumludurlar. Gümrüklerdeki kontroller de normal kontrol sayılır.

Alınacak numuneler karşılığında herhangi bir bedel ödenmez.

Ambalajlı satılmak zorunda olan yemlerden alınacak numuneler mutlak surette ambalajı açılmamış veya hasara uğramamış olanlardan alınırlar.

Numune alma teknikleri Bakanlıkça hazırlanıp yürürlüğe konulacak ayrı bir yönetmelikle belirtilir.

Alınacak Numune Miktarları :

MADDE 27 - Yemlerden kontrol için alınacak numunelerin en az miktarları aşağıda gösterilmiştir.

- a) Kökeni bitkisel olan yemler : Beheri 0,5 kg'dan 4 adet,
- b) Bitkisel sanayi kalintilari : Beheri 0,5 kg'dan 4 adet,
- c) Kökeni hayvansal olan yemler : Beheri 0,5 kg'dan 4 adet.
- d) Yemlik preparatlar
Saf :Beheri 50 g'dan 4 adet,
Karma :Beheri 0,5 kg'dan 4 adet,
- e) Mineral yemler : Beheri 0,5 kg'dan 4 adet,
- f) Karma yemler : Beheri 0,5 kg'dan 4 adet,

- Biyolojik muayeneyi gerektiren hallerde yedirme için yeteri kadar numune alınır.

Numune Ambalajları :

MADDE 28 - Numuneler, yemin özelliğine göre aşağıda yazılı ambalaj nev'ilerinden birine konur ve üzerlerine "Bu Yem Örneği Kontrol için Daire Tarafından Alınmıştır" ibaresi bulunan bir etiket yapıştırılır.

- a) Kavanoz (cam, plastik, şeffaf veya renkli)
- b) Bez torba,
- c) Naylon torba,
- d)Teneke kutu,
- e) Mukavva kutu,

Yemlerin niteliklerine göre bu ambalaj nevrilerinden hangilerine ve ne şekilde konacağı 26 nci maddede sözü geçen yönetmelikle belirtilir.

Bir yemden 4 adet numune alınır ve bu numuneler aynı türden ambalajlara konulur.

Numune almak için İüzumlu materyal Bakanlıkça temin edilir.

Numunelerin Bakanlıkça Gönderilmesi :

MADDE 29 - Ambalajlar, iclerindeki yemin değiştirilmesine imkan vermeyecek bir biçimde, kapatılıp mühürlenir. Durum, örneği ekli ve Dairece herbiri üçer nüsha olarak matbu ciltler halinde önceden hazırlanan tutanağa geçilir ve bu tutanak numuneyi alanlar, yemle ilgili şahıslar (imalatçı, ithalatçı, satıcı veya alıcı ile varsa hazır buiunanlardan bir tanık) tarafından imzalanır. Üç nüsha halindeki tutanakların (3 ncü nüshası) dip koçanda kalır. Numunelerden bin tutanağın ikinci nüshası ile birlikte ilgisine mahallinde teslim edilir. Geriye kalan üç numune tutanağın birinci nüshası ile birlikte ayrı bir ambalaja konularak görevliler tarafından en kısa zamanda daireye teslim edilir veya P.T.T. idaresi yolu ile gönderilir.

Numunelerin Bakanlıkça Gönderilmesi :

MADDE 30 - Daireye, gelen numunelere şifreli birer kod No.su yapıştırır ve bunlardan birini bir yazı ile muayene ve analiz için ilgili laboratuvara gönderir. Diğer numuneler tutanağı ile birlikte itiraz süresi sonuna kadar tanık numune olarak dairede muhafaza edilir. Yem numunelerinin, hangi imal işletmesine ait olduğu hususu analiz için görevli laboratuvardan gizli tutulur.

Alınan Numuneler :

MADDE 31 – Analiz sonuçlarına süresi içinde itiraz edilmediği takdirde tanık numuneler Dairece uygun görülecek bir biçimde değerlendirilir veya imha edilir.

Analiz Metodları :

MADDE 32 - Beyan ve tescile tabi yemlerin laboratuvar analiz metodlarının;

- a) İlkeleri,
- b) Araç ve gereçleri,
- c) Çalışma teknikleri,
- d) Hesap şekli,

Dünyada en çok kullanılan ve ülkemiz şartlarına göre en geçerli bulunan metodlar gözönünde bulundurulmak suretiyle, Bakanlıkça tespit olunur ve tebliğler halinde ilgililere duyurulur.

Sözü edilen tebliğler bu yönetmeliğin yürürlüğe girmesinden itibaren Resmi Gazete ile yayınlanmaya başlanır.

Gelişen bilim ve tekniğin gereklerine göre analiz metodlarında yapılacak değişiklikler, ilgili laboratuvarlara ve diğer ilgililere Bakanlıkça, en kısa sürede aynı usule göre duyurulur.

Rapor Düzenlenmesi :

MADDE 33 - Analiz sonuçları, analizi yapan laboratuvar tarafından Bakanlıkça hazırlanacak özel yönetmelikle belirtilecek şekilde ve esaslara göre düzenlenecek raporla tespit edilir.

BÖLÜM : V

YEM İMAL EDEN İŞLETMELERİN TABİ OLACAĞI

ASGARI TEKNİK VE SAĞLIK ŞARTLARI

Kökene Hayvansal Olan Yemleri İmal Eden İşletmelerin Asgari Teknik Koşulları:

MADDE 34- Kökeni hayvansal olan yemleri imal eden işletmelerde asgari teknik koşulları bakımından;

- a) Parçalayıcı-Yıkayıcı (Hasher-Washer),
- b) Kemik kırıcı,
- c) Kan toplama tankı veya üstü kapalı kaplar,
- d) Taşıyıcı,
- e) Pişirme kazanı, (Rendering kazanı),
- f) Jet kondanse,
- g) Sarnıç kazanı (Perkütatör),
- h) Cendre (Pres)
- I) Yağ toplama dinlendirme tankı,
- j) Kek kırıcı,
- k) Öğütücü,
- I) Emtia taşıma arabaları (kapaklı)
- m) İşletmeye enerji sağlayan makinalar,
- n) Elek,
- o) Yeteri kadar kova, gelberi, kürek, çuval taşıma arabası, tartı aleti, ambalaj malzemeleri, dikiş makinesi veya çuval ağızlarının bağlanıp kurşunlanması için lüzümlü material, pülverizatör ve benzeri gibi ekipman ve makinalar bulunur.

İşletmenin projesinde üreteceği yem çeşidine göre, yukarıda belirtilen ekipman ve makinalardan Bakanlıkça lüzum gösterilenlerin mutlak suretle bulundurulması zorunludur.

Kökene Hayvansal Olan Yemleri imal Eden İşletmelerin Asgari Sağlık Koşulları :

MADDE 35 - Kökeni hayvansal olan yemleri imal eden işletmeler, hayvan sağlığının emniyeti yönünden aşağıda belirtilen koşullara uyarlar :

- a) İmalat kapasitesine yeter büyüklük ve hacminde, üstü kapalı, dış tesirlerden muhafazalı, iş akımına uygun, yeter bölmeli yapılarda, Etkombinası veya mezbahaların uygun ve müstakil bölümlerinde kurulurlar.

Bu işletmelerde, işçilerin giyinme ve temizlenmeleri, hammaddenin depolanıp hazırlanması, üretim ve mamül madde depolanması için gerekli bölümler bulunur.

- b) Bu işletmelerin etrafı duvar tel örgüsü ve benzeri tesislerle çevrilerek ve giriş çıkışlarda dezenfeksiyon için gerekli tertibat alınır.

c) İşyerinin zemini ve duvarları fayans, mermer, mozayik, beton, dayanıklı boya vb gibi kolayca temizlenebilir yapıda olur. Çalışan personelin gerekli hallerde kullanması için işletmede antiseptik sıvılar ihtiva eden kaplar bulundurulur.

İşyerinde ısıtma, aydınlatma, havalandırma, basınçlı sıcak ve soğuk su tesisatı bulundurulur.

d) Pişirme kazanları haftada en az bir defa, işletmede kullanılan diğer bütün ekipman (motorlar hariç) her gün iş bitimini müteakip yıkanip temizlenir.

e) Hammaddeler, hayvan sağlığını bozucu çeşitli mikoplarla bulaşıklık olabileceğinden, hammadde depolama ve hazırlama bölümü ile diğer bölümler ve özellikle mamul madde deposu arasında mikropların taşınmasını önleyici tedbirler alınır.

f) İş yerinde kullanılan madeni araç, gereç ve makinaların (motorlar hariç) paslanmaz çelikten veya galvanizli sacdan imal edilmiş olması gerekir.

Her bölümde kullanılan araç ve gereçlerin üzerlerine hangi kısma ait oldukları yazılır.

g) İş yerinde çalışan personelin en az altı ayda bir sağlık kontrolleri yaptırılır ve kontrol sonuçları muhafaza edilir, iş yerinde bir ecza dolabı bulundurulur.

Mineral Yemler ve Yemlik Preparatlar İmal Eden İşletmelerin Asgari Teknik Koşulları :

MADDE 36 - Mineral yemler ve yemlik preparatlar imal eden işletmeler aşağıda belirtilen teknik koşullara uyurlar:

a) İşletme kapasitesine yeterli büyüklükteki bir binada veya ilac fabrikalarının uygun bir yerinde kurulurlar.

b) Bu işletmelerde imal olunan mineral yem veya yemlik preparatın özelliğine göre karıştırma girecek dolgu ve katkı maddeleri ile aktif maddelerin, özellikle vitaminlerin, antibiyotiklerin, mineraller ve benzerlerinin bozulmadan ve aktivitelerini kaybetmeden muhafazasına elverişli hammadde depolama yerleri ile karıştırma, gerektiğinde karışımın depolanması, ambalajlama ve sevk için ayrı bölümler bulunur.

c) Karıştırma bölümünde; bir ön karıştırıcı (premixer) ile işletmenin büyüklüğüne göre değişik kapasitede bir veya daha fazla karıştırıcı (mixer) ve mixer'den çıkan karışımın el değmeden silolara sevk etme tesisatı bulunur.

d) Ambalajlama bölümünde; hassas tartı aleti, mamulün özelliğine uygun ambalaj malzemesi ile etiketleme ve ambalaj kapatma ekipmanı bulunur ve karışım silolardan ambalajlara el değmeden doldurulur.

Ambalajlar, içindeki mamulün özelliğini ve aktivitesini bozmayacak veya bozulmasını önleyecek nitelik taşıır.

e) Yalama taşı şeklinde katı olarak piyasaya sürülen mamuller için gerekli presleme ve fırınlama donanımı, ayrı bir yerde veya karıştırma bölümünde bulunur.

Mineral Yem ve Yemlik Preparat İmal Eden İşletmelerin Asgari Sağlık Koşulları :

MADDE 37 - Mineral yem ve yemlik preparat imal eden işletmelerde aşağıdaki sağlık koşullarına uyulur

a) İşletmede çalışan işçilerin soyunmaları, temizlenmeleri ve işletmece verilecek temiz iş elbiselerini giyinmeleri için gerekli bölümler işletme girişinde bulunurlar.

b) İşletmede toz ve tozlanmayı önleyici tertibat alınır ve çalışan işçiler her altı ayda bir genel sağlık kontrolünden geçirilir.

c) İşletmede kullanılan alet ve ekipman sık sık temizlenip dezenfekte edilir.

d) İşletmenin zemini ve duvarları kolayca temizlenebilir, dayanıklı bir malzeme ile kaplanır ve sık sık temizlenir.

Karma Yemleri İmal Eden Fabrika ve İşletmelerin Asgari Teknik Koşulları:

MADDE 38 - Karma yem imal eden işletmelerin tabi olacağı asgari teknik koşulları aşağıda gösterilmiştir:

a) Bu fabrikalarda, işletmenin kapasitesine göre, yeterli miktar ve büyüklükte hammadde depoları bulundurulur.

b) Karma yem imalinde kullanılacak hammaddelerin toz, toprak, demir parçaları ve diğer yabancı maddelerden temizlenmesi için gerekli temizleme düzeni bulunur.

c) Dane yemlerin kırılması veya öğütülmesi için çeşitli çapta elekleri olan değirmen bulunur

d) Hammaddelerin karıştırılması için uygun ve yeterli kapasitede demixer ile premix yapanlar için bir ön karıştırıcı(premixer) bulundurulur.

e) Melas kullanımı halinde melaslama ünitesi ve pelet yem imal eden fabrikalarda peletleme ünitesi bulunur.

f) Ambalajlama ünitesinde hazırlanmış karma yem, el değmeden ambalajlanıp doldurulur, ambalajın sıhhatli tartılması için yeterli miktarda ayarlı tartı aleti bulundurulur ve ambalaj ağızları dikiş makinesi ile, küçük paket yemler de bir yapışkan ile kapatılır.

g) Mamul madde ve premixlerin depolanması için uygun nitelikte ve birbirinden ayrı özel depolar bulunur.

h) Fabrikada melaslama ve peletleme üniteleri varsa, mutlaka melas tankları ve peletleme için buhar kazanı bulundurulur. Buhar kazanı, üretilen pelet yem miktarına ve melaslamanın buhar ihtiyacına yeterli kapasitede olur.

İ) Mamul yemlerin sevki için, mamul madde depoları çıkışında rampalar ve yükleme düzeni bulundurulur.

Karma Yemleri İmal Eden Fabrika ve İşletmelerin Asgari Sağlık Koşulları :

MADDE 39 - Karma yem imal eden işletmelerin tabi olacağı asgari sağlık koşulları :

a) Bu fabrikaların etrafı, dışardan tek ve çift tırnaklı hayvanlar ile kümes hayvanlarının giremeyeceği bir biçimde çevrili olacaktır. Ayrıca fabrika sahası dahilinde hiç bir hayvan yetiştiriciliği yapılmayacaktır.

b) Fabrikaya giriş çıkışlar belli kapılardan yapılacak, bu kapılarda (özellikle giriş kapısında) devamlı suretle içinde dezenfektan sıvı bulunan uygun beton çukurlar yapılacaktır.

c) Fabrikada çalışan işçiler ve aynı bölmede görevli memurlar, işletmeye dezenfektan sıvı ile ıslatılmış sünger ve benzeri paspas bulunan kapılardan girecektir.

d) İşçilerin soyunma, temizlenme ve giyinmeleri için yeterli büyüklükte bölmeler ve devamlı akar su bulunacaktır. İşçi günlük elbise ve ayakkabıları bu bölümde terkedip temiz iş kıyafetlerini giyeceklerdir.

e) İmalat bölümünde çalışan memurlar iş ayakkabısı ve elbise üzerine temiz iş gömleğini giyeceklerdir.

f) İşçiler her altı ayda bir defa genel sağlık kontrolünden geçirilecektir

g) İşletme içinde tozlanmayı ve pis suların etrafa yayılmasını önleyici tertibat alınacaktır.

h) Ham ve mamul madde depoları ile pramixlerin muhafaza edildiği bölmelerde ambar zararlıları ve özellikle farelerle devamlı mücadele edilecektir. Bu mücadelede yemlerin zehirli maddelerle bulaşmasına imkan verilmeyecek şekiIde tertibat alınacaktır.

i) Ham ve mamul madde depolari, nemsiz, serin ve havalandırılabilir (karşııklı tel kafesli pencereleri olan) sert zeminli, üstü akmayan yerler olacaktır.

k) Premixlerin (kendi imalatı veya satın alınan) muhafazası için ayrılan odalar da aynı şekiIde nemsiz, serin ve havalandırılabilir olacaktır.

l) İşletmenin bütün bölümleri (makine ve cihazlar haric)kolayca dezenfekte edilebilir cinste olacak, gereğince sık sık dezenfekte edilecektir.

m) Mamul madde ambalajı olarak kullanılan ambalajlar bir defa kullanıldıktan sonra işletmeye geri alınmayacaktır.

n) Bir defa kullanılmış olan ambalaj kapları fabrikalar tarafından ikinci defa kullanılamaz ve fabrikada bulundurulamaz.

Ancak bunların sağlam ve ikinci defa kullanılmaya elverişli durumda olanlarının garantili bir şekilde dezenfekte edilmiş olması halinde ikinci defa kullanılması mümkündür. (1234 sayılı hayvanların sağlık zabıtası hakkında kanun ve bu kanuna bağlı nizamname hükümleri saklıdır.)

Bu dezenfeksiyon işlemi fabrikalarca yapılabileceği gibi Bakanlığın müsaadesi ile başka kuruluşlarca da yapılabilir.

Bu bölümdeki sağlık koşulları bakımından, 1593 sayılı umumi Hıfzıssıhha Kanununun Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına ve 1475 sayılı Kanunun Çalışma Bakanlığına verdiği yetkiler saklıdır.

BOLUM : IV

YEM DEPOLAMA VE SATIŞA ARZETME YERLERİ

Tanım

MADDE 40 - 1734 sayılı **Yem** Kanununun 10'ncu maddesinin son paragrafında yer alan **yem** depolama ve satışa arzetme yerleri deyiminden; sözü gecen kanunun 7 nci maddesinde belirtilen kökeni hayvansal olan yemler. mineral yemler, yemlik preparatlar ile karma yemler gruplarına dahil olan yemleri alıp satma maksadiyla ruhsat verilmiş olan yerler anlaşılır.

Ruhsat Koşulları :

MADDE 41 - **Yem** depolama ve satışa arzetme yerlerinin ruhsat alma bakımından tabi olacağı koşullar aşağıda gösterilmiştir.

a) **Yem** satış yerlerinin ; zemini sert, nemsiz, aydınlık, havalandırılabilir, gerektiğinde kolaycdezenfekte edilebilir, çatısı, kapısı ve pencereleri sağlam olur.

b) **Yem** depolama yerleri; satış yerinin hemen bitişiğinde veya uzağında olabilirler. Ancak, bu yerler hiç bir surette hayvan barınaklarının ya da mezbanaların bitişiğinde olamazlar. Bunun gibi, yemlerin satışa arzedildiği yerler de hayvan barınaklarının ve mezbahaların bitişiğinde olamazlar.

c) **Yem** depolama yerleri, teknik ve sağık şartları bakımından ; bu yönetmeliğin V inci bölümünde yer alan karmayem imal eden işletmelerin mamul madde depolarının özelliklerini taşırlar. Ancak bunların zeminleri mutlaka tahta izgara şeklinde inşa edilir.

d) **Yem** depolama yerlerinde ızgaralar üzerine istif edilen çuvalar sırt sırta yapışık olmaz ve istif yüksekliği beş sırayı geçmez.

Kokulu olan yemlerin kokularının birbirine sirayet etmemesi için gereken tertibat alınır.

e) **Yem** depolama ve satışa arz etme yerlerinde ; her nevi ehli ve vahşi hayvanlarla bunların yumurtaları, etleri, derileri ve sakatları bulundurulamaz.

f) **Yem** satış yerlerinde **Yem** Kanununun 7 nci maddesinde belirtilen yemlerden başka hububat, değirmencilik artıkları gibi maddelerle, yemlerle temas etseler dahi hayvan sağlığına zararlı olamayacak maddelerin satışına müsaade edilir.

Açık Satış Şartları :

MADDE 42 - **Yem** satış yerlerinde yemlerin orijinal ambalajları içinde satılmaları esastır. Açık ambalajdan yapılan perakende satışlarda ortaya çıkacak aksaklıklardan birinci derecede satıcı sorumludur. Ancak, yemin satış yerinde aynı yemin açılmamış ambalajından alınacak numunenin analizinde aynı aksaklık tespit edilirse birinci derecede imalatçı sorumlu tutulur.

Açık ambalajlı perakende satışlar için, satıcı, yemin adını, imalatçısını ve imal tarihini belli eden bir belgeyi alıcının isteği halinde vermek zorundadır.

Ruhsat Verilmesi :

MADDE 43 - Kanununun 7 inci maddesinde belirtilen yemlerin depolama ve satışa arz etme yerlerinin yukarıda belirtilen koşullara uyduğu Bakanlığın kontrolör veya ekipleri tarafından yapılan kontroller sonucunda anlaşıldığı takdirde buralar için , durumuna göre, birlikte ve ayrı ayrı kullanma ruhsatı verilir. Bu ruhsat belli şartların devamı süresince geçerlidir.

BÖLÜM VII

TÜRLÜ HÜKÜMLER

Fiyat Tespiti

MADDE 44 - Aşağıdaki hallerde ; beyan ve tescile tabi yemlerin toplam ve perakende satış fiyatları , ilgili Bakanlıkların görüşleri alınmak suretiyle Bakanlıkça tespit ve ilan olunur

a) Yemlerin maliyetine tesir eden faktörler muvacehesinde fiyatlarda anormal durumlar görülmesi,

b) Hükümetin politikası gereği olarak **yem** fiyatlarının belli bir seviyede tutulmasının zorunlu olması,

c) İthal ve ihraç edilen yemlerin fiyatlarında anormallik görülmesi,

Fiyat tespitleri sırasında satış için **yem** imal eden resmi ve özel işletme ve kurumların görüşleri de bakanlıkca alınabilir.

Fabrika Kurma İzni

MADDE 45 - **Yem** fabrikası kurmak isteyen gerçek ve tüzel kişiler kuracakları fabrika ile ilgili mubaadeyi **Yem** Kanununun 17 nci maddesi uyarınca almak zorundadırlar. **Yem** fabrikası kurmak isteyen gerçek ve tüzel kişiler, bu maksatla aşağıdaki belgelerle Bakanlığa müracaat ederler;

a) Fabrika kurulacak arazinin vaziyet planı,

b) Arazinin imar durumu, (Organize sanayi bölgesi bulunan yerlerde **yem** fabrikaları öncelikle bu bölgede kurulur),

c) Fabrikanın yapı tesislerinin ihtiyaç programı,

d) Yerleşme planı,

e) Fizibilite etüdüleriyle ilgili rapor.

Bakanlık, kurulacak fabrikanın kanunda ve bu yönetmelikte yer alan asgari teknik ve sağlık şartlarını, üretilecek yemlerin çeşitlerine göre, arz ve talep durumunu, inceleyerek gerekli kararı verir.

Bu incelemeler sonucunda; eksik ve aksaklıklar görülmesi halinde bunlar tamamlanır. Tetkikler sonucunda uygun görülen işletmelere kurma izni verilir. Bu izni almaksızın fabrika kuranlara **yem** imal belgesi (Ruhsat) verilmez.

İmalden Vazgeçme

MADDE 46 - Bakanlığa tescil ettirdikleri yemleri imalden veya ruhsat aldıkları halde **yem** imalinden vazgeçenler durumu en geç bir ay içerisinde yazılı olarak Bakanlığa bildirmekle yükümlüdürler. Bu takdirde tescil kaydı silinir ve **Yem** İmal Belgesi (Ruhsat) iptal edilir ve keyfiyet ilgilie duyurulur.

Bu yükümlülüğe riayet edilmediğinin tespiti halinde de aynı işlem yapılır.

Fabrika Yönetimi :

MADDE 47 - Kökeni hayvansal olan yemleri üreten **yem** fabrikaları ve işletmeleri, mineral **yem** ve yemlik preparat üreten fabrika ve işletmeler ile Bakanlıkça verilen ruhsata esas olan en az 5 ton-saat kapasiteli karma **yem** fabrikaları ve işletmeleri ; bir Ziraat Mühendisi veya Veteriner Hekimi işletme şefi veya sorumlu müdür olarak istihdam etmek zorundadırlar.

Kapasitesi en az 20 ton/saat olan karma **yem** fabrikalar gerek yetiştiricileri **yem** teknolojisini ve hayvan besleme bilimindeki gelişmelerden haberdar etmek, gerekse yetiştiricinin tükettiği yemden dolayı meydana gelebilecek sorunları yakından takip etmek amacıyla saha elemanı olarak bir ziraat mühendisi veya veteriner hekim istihdam etmek zorundadırlar.

Gerek üretim esnasındaki gerekse satıştan önce veya sonraki beyana uygunluk konusundaki sorumluluk ve bu hususlara aykırılık durumundaki kanuni takiplerde sorumluluk müteselsilen işletme şefi veya sorumlu müdür ile fabrika veya işletmenin sahibine aittir.

Yürürlük :

MADDE 48 - Bu yönetmelik yayımı gününde yürürlüğe girer.

Yürütme :

MADDE 49 - Bu yönetmelik hükümlerini - Tarım ve Köyü İşleri Bakanı yürütür.

2 NO'LU LİSTE

TESCİLE TABİ KARMA YEMLER

Karma Yemlerde Bulunacak Besin Maddeleri	Bakanlıkça Normu Belirlenen Büyükbaş Hayvan Yemleri	Kuçukbaş
Kuru Madde	X	
Ham Protein	X	
Ham Selüloz	X	
Ham Kül	X	
HCl'de çözünmeyen Kül	X	
Kalsiyum	X	
Fosfor	X	
Sodyum	X	
NaCl	X	
Metabolik Enerji	X	
Vitamin A	X	
Vitamin D3	X	
Vitamin E	X	
Karmadaki Yem Hammaddelerinin Oranları	X	

(x) Beyannamede belirtmesi gereken hususlar.

TESCİLE TABİ KARMA YEM NORMLARI ([tablo için tıklayınız](#))

BEYANA VEYA TESCİLE TABİ YEM HAMMADDELERİNDE VE KARMA YEMLERDE BULUNABİLECEK ZARARLI MADDELERİN EN ÇOK MİKTARLARI LİSTESİ

Sıra No.	MADDE ADI	YEMİN ADI	KABUL EDİLEBİLİR MİKTAR (En Çok) (% 88 Kurumadde esasına göre) (mg/kg)	Sıra No.	MADDE ADI	YEMİN ADI	KABUL EDİLEBİLİR MİKTAR (En Çok) (% 88 Kurumadde esasına göre) (mg/kg)
1	ARSENİK	- Suni kurutulmuş yeşil yem unları - Fosfatlar, balık ve diğer deniz hayvanlarından elde edilen yemler - Kuru pancar posası - Diğer yem hammaddeleri - Karma yemler	4 10 4 2 2	5	NİTRİT (Sodyum Nitrit) olarak hesaplanmış	- Balık unu - Karma yemler	60 15
2	CIVA	- Balık ve diğer deniz hayvanlarından elde edilen yemler - Diğer yem hammaddeleri - Karma yemler	0,5 0,1 0,1	6	AFLATOKSİN B1	- Yem hammaddeleri - Geviş getiren hayvanların karma yemleri (kuzu ve buzağı yemleri hariç) - Kümes kanatlıları karma yemleri (gençlerin yemleri hariç) - Diğer karma yemleri	0,05 0,05 0,02 0,01
3	FLOUR	- Hayvansal kökenli yemler - Fosfatlar	500 2000 150	7	HİDROSİYANİK ASİT	- Tapyoka (Manyok) - Keten tohumu	100 250 350

		- Diğer yem hammaddeleri	30			- Keten tohumu küspesi	50
		- Süt hayvanları karma yemleri	250			- Diğer yem hammaddeleri	10
		- Cıvıv karma yemleri	350			- Cıvıv karma yemleri	50
		- Diğer kanatlı karma yemleri	50			- Diğer karma yemler	
		- Diğer karma yemler					
4	KURŞUN	- Mineral yemler	30	8	SERBEST GOSSİPOL	- Pamuk tohumu küspesi	1200
		- Mayalar	5			- Diğer yem hammaddeleri	20
		- Suni kurutulmuş yeşil yemler	40			- Geviş getiren hayvanların karma yemleri	500
		- Diğer yem hammaddeleri	10			- Kanatlı karma yemleri (yumurta tavuk yemleri hariç)	100
		- Karma yemler	5			- Tavşan karma yemleri	60
						- Diğer karma yemler	20

Form : 2

TESCİLE TABİ KARMA YEMLER İÇİN BEYANNAME (Karma Yemler İçin)

Yem Fabrikasının Adı :
Yem Fabrikasının Adresi ve Tel No. :
İşletme Sahibinin Adı-Soyadı , Görevi :
Tescil Edilen Yemin Adı :

Karma Yemin Kapsayacağı Besin Maddeleri

Kuru Madde	(% en az)	:	Sodyum	(% en az – en çok)	:
Ham Protein	(% en az)	:	NaCl	(% en çok)	:
Ham Selüloz	(% en çok)	:	Metabolik Enerji	(kcal/kg en az)	:
Ham Kül	(% en çok)	:	A Vitamini	(IU/kg en az)	:
HCl'de çözünmeyen kül	(% en çok)	:	D3 Vitamini	(IU/kg en az)	:
Kalsiyum	(% en az-en çok)	:	E Vitamini	(mg/kg en az)	:
Fosfor	(en az)	:			:

Belirtilmesi İsteğe Bağlı Besin Maddeleri
Madde Adı :

Birim/kg (en az , en çok veya en az – en çok)

1.
2.
3.
4.
5.
6.

Karmadaki Yem Hammaddeleri :

En az %

En Çok %

(Açıklama arka sayfadır)

1-Bu beyannamede belirtilen limitlere uymak şartıyla daha iyi kalitede yem ürettiğim takdirde kapsadığı besin değerlerini etiketinde belirteceğimizi ,

2-18.12.2002 tarih ve 24967 sayılı Resmi Gazete'lerde yayımlanan yemlik preparat ve mineral yemlerin satış ve tescil işlemlerinde gereken hususlar hakkındaki tebliğe uyacağımızı ,

3-05.02.2005 tarih ve 25718 sayılı Resmi Gazete'lerde yayımlanan karma yemlerde ve yem hammaddelerinde bulunabilecek zararlı maddelerin en çok miktarlarını gösterir liste hakkındaki Tarım ve Köyşleri Bakanlığının tebliğine uyacağımızı taahhüt ederiz.

Yem Fabrikasının Sahibinin

Adı-Soyadı :
Görevi :
İmzası :
Firma Kaşesi :

Yem Fabrikasının Teknik Sorumlusunun

Adı-Soyadı :
Mesleği-Görevi :
İmzası :

Damga Pulu

Karmadaki Yem Hammaddeleri

En Az %

En Çok %

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.

Form : 1-D

(Karma Yemler İçin)

Yem Fabrikasının Adı :
Yem Fabrikasının Adresi ve Tel No. :
İşletme Sahibinin Adı-Soyadı , Görevi :
Beyan Edilen Yemin Adı :

1 No.lu Listeye bağlı olarak beyan edilecek temel besin maddeleri ve diğer özellikler :

Su (% en çok) :
Ham Protein (% en az) :
Ham Selüloz (% en çok) :
Ham Kül (% en çok) :
HCl'de çözünmeyen kül (% en çok) :
NaCl (% en çok) :
Metabolik Enerji (en az kcal/kg) :

Makro Elementler **(%)**

Kalsiyum (en az-en çok) :.....
Fosfor (en az) :.....
Sodyum (en az-en çok) :.....

Amino Asitler **(%)**

Lysine (en az) :.....
Methionine (en az) :.....
Sistin (en az) :.....

Vitaminler (IU/kg, mg/kg)

A Vit (en az) IU/kg :.....
D3 Vit. (en az)IU/kg :.....
B2 Vit. (en az) mg/kg :.....
B12 Vit (en az) mcg/kg :.....
E Vit (en az) mg/kg :.....
K3 Vit (en az) mg/kg :.....

Mikro Elementler (mg/kg)

Mangan (en az) :.....
Çinko (en az) :.....
Kullanma Tarifnamesi :
Ambalaj çeşidi ve yemin net :
Ağırlığı(kg) :

Karmadaki maddelerin ayrı ayrı isim ve miktarları :
sayfadadır.

Açıklama arka

1-Bu beyannamede belirtilen limitlere uymak şartıyla daha iyi kalitede **yem** ürettiğim takdirde kapsadığı besin değerlerini etiketinde belirteceğimizi ,

2-18.12.2002 tarih ve 24967 sayılı Resmi Gazete'lerde yayımlanan yemlik preparat ve mineral yemlerin satış ve tescil işlemlerinde gereken hususlar hakkındaki tebliğ uyacağımızı ,

3-05.02.2005 tarih ve 25718 sayılı Resmi Gazete'lerde yayımlanan karma yemlerde ve **yem** hammaddelerinde bulunabilecek zararlı maddelerin en çok miktarlarını gösterir liste hakkındaki Tarım ve Köyışleri Bakanlığının tebliğine uyacağımızı taahhüt ederiz.

Yem Fabrikasının Sahibinin		Yem Fabrikasının Teknik Sorumlusunun	
Adı-Soyadı	:	Adı-Soyadı	:
Görevi	:	Mesleği-Görevi	:
İmzası	:	İmzası	:
Firma Kaşesi	:		

Damga Pulu

Not: Beyana tabi büyükbaş ve küçükbaş hayvan yemlerinde mikro elementlerin , amino asitlerin ve B2,B12,K3 vitaminlerinin beyan edilmesi zorunlu değildir.

Karmadaki Yem Hammaddeleri

En Az %

En Çok %

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.